

Landbrukskontorenes rolle ved nytt regelverk om kloakkslam

Av Lars Martin Julseth.

Lars Martin Julseth er jordbrukssjef i Ullensaker og Gjerdrum.

Innlegg på møte i Norsk Vannforening 10. september 1992.

Gjeldende retningslinjer for disponering og bruk av kloakkslam er fra 1982. Statens forurensningstilsyn og Helsedirektoratet har nå utarbeidet forslag til nye retningslinjer og forskrifter for kloakkslam som skal gjelde fra 1993.

Dagens regelverk — landbruksetatens rolle

Med dagens retningslinjer for bruk av kloakkslam begrenser landbrukskontorenes ansvar seg til å gi uttalelse til søknader om bruk av slam på jordbruksarealer. Landbrukskontoret har kun ansvar for å vurdere spredning av slam i forhold til plantesjukdomsloven. Bakgrunnen for dette er risikoen for spredning av potetecystenematode.

Det er helsemyndighetene som har det største ansvaret i forhold til disponering av kloakkslam. All slamhåndtering skal godkjennes av de lokale helsemyndighetene ut fra vurdering av smittefare, forgiftningsfare og lukt. Fylkets miljøvernmyndigheter har ansvar for vurdering i forhold til forurensningsloven.

Når det gjelder bruk av kloakkslam på jordbruksarealer, er praksis forskjellig fra kommune til kommune og fra

renseanlegg til renseanlegg. I noen kommuner kan ansvaret for dette være delegert til kommunelegen, som i samråd med landbrukskontoret godkjenner søknader om bruk. I andre kommuner kan saksbehandlingen være mer omstendelig med behandling i helseutvalg, innhenting av uttalelser fra landbruksnemnd og lokale miljøutvalg og oversendelse av søknader til fylkesmannens miljøvernnavdeling.

I mange kommuner spiller landbrukskontoret i praksis en stor rolle når det gjelder bruk av slam på jordbruksarealer. På Romerike har vi mange typer slam å forholde oss til. Renseanleggene i Oslo-området leverer slam til dette distriktet i tillegg til de lokale renseanleggene. Samme kommune kan her ta imot anaerobt stabilisert slam, kalkstabilisert slam og både ferskt og lagret råslam. Dette er slamtyper som har forskjellige egenskaper og forskjellig tørrstoffinnhold. De ulike slamtypene må behandles forskjellig, og de har ulik virkning på jorda.

Bønder som er interessert i å motta kloakkslam, trenger råd og veiledning om bruk av slammet. Dette kan de få ved å henvende seg til landbrukskontoret, som skal ha kompetanse på dette området.

I vårt distrikt har vi i samråd med helsemyndighetene kommet fram til en

ordning som etter vår oppfatning fungerer godt. Brukere som ønsker å benytte slam på sine jordbruksarealer henvender seg til landbrukskontoret, som gir faglig råd og veiledning om slamtyper, slammengder, gjødsel/kalkvirkning etc. Landbrukskontoret har utarbeidet et søknadsskjema som søkeren fyller ut. Landbrukskontoret sjekker at arealopplysningene er riktige og vurderer egnet spredeareal, evt. mellomlagringsplass. Landbrukskontoret beregner hvor mye slam søkeren kan få og kontrollerer om samme bruk har mottatt slam tidligere. Dersom søknaden tilfredsstillende, krever den i retningsslinjene, anbefaler landbrukskontoret søkeren og oversender den til kommunelegen for godkjenning. Kopi av godkjente søknader oversendes det aktuelle renseanlegget.

Kontroll av utkjørte slammengder til de enkelte bruk foregår ved at landbrukskontorene får rapporter fra renseanleggene sammen med analysebevis for tungmetaller og smittestoffer. Landbrukskontoret konstaterer at tungmetallinnholdet holder seg under grenseverdiene og holder seg til de anbetalte slammengdene 1 tonn slam-tørrstoff pr. 5-årsperiode eller 2 tonn pr. 10-årsperiode.

På denne måten gjør mange landbrukskontorer et stort arbeid som de i henhold til regelverket ikke har noe ansvar for å utføre!

Dette er uholdbart og bør rettes opp med det nye regelverket.

Nytt regelverk — landbrukskontorenes rolle

I henhold til utkastet til nytt regelverk skal landbrukskontorenes rolle være

som før. De skal gi en uttalelse til bruk av kloakkslam på jordbruksarealer. Landbruksetaten er ikke gitt noen større eller mer spesifisert rolle ved bruk av slam i jordbruket enn før.

Dette er svært uheldig!

Det er naturlig at brukerne henvender seg til landbrukskontoret med spørsmål om bruk av slam på jordbruksarealer. Det er landbrukskontorene som har oversikt over landbrukseiendommer og jordbruksarealer samt faglig kompetanse for veiledning i bruk og virkning av kloakkslam.

Ved krav om gjødselplan må landbrukskontoret inn i bildet. Det er landbrukskontoret som har den nødvendige kompetanse til å godkjenne en gjødselplan. Gjødselplanlegging er en viktig del av landbruksetatens arbeid for å redusere avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer. For å utføre gjødselplanlegging på en eiendom som har mottatt kloakkslam, må landbrukskontoret ha oversikt over hvilke arealer som har fått slam, når de fikk slam og hvor mye som ble tilført.

Det synes svært tungvint om forureningsmyndighetene på fylkesplan skal uttale seg til alle enkeltstående søknader om bruk av kloakkslam. Det bør være tilstrekkelig at landbruksmyndighet og helsemyndighet lokalt behandler søknadene om bruk av slam, og at fylkets miljøvernnavdeling kun trekkes inn ved større, prinsipielle saker og ved klagesaker. Eventuelt kan lokale miljøvernmyndigheter gi uttalelse.

På denne bakgrunn vil jeg hevde at landbruksmyndighetene også formelt må få en mer sentral rolle i saksbehandlingen når det gjelder bruk av kloakkslam på landbruksarealer enn det er lagt opp til i det foreliggende forslaget til nytt regelverk om kloakkslam.

Et forslag til ny saksgang kan være:

1. Landbrukskontoret gir faglig råd om bruk av kloakkslam til bønder som ønsker å bruke slam på sine jordbruksarealer.
2. Søknad sendes til landbrukskontoret i kommunen.
3. Landbrukskontoret innhenter uttalelse fra helsemyndighet og lokal forurensningsmyndighet.

4. Landbrukskontoret godkjenner søknaden og formidler kontakt med renseanlegget.

Jeg håper SFT og Helsedirektoratet ved utarbeidelse av det endelige regelverket tar hensyn til disse momentene, slik at landbruksmyndighetenes rolle og oppgaver kommer klarere fram og blir mer i overensstemmelse med praksis enn det utkastet til nytt regelverk om kloakkslam legger opp til.